

Дата: 02/03/2024

Клас: 9 клас

Предмет: Історія України

Завдання:

- ① Вивчити тему: "Північна війна і Україна"
ст. 158
- ② Відповісти на запитання № 1, 2, 3 на ст. 158

3. Північна війна і Україна

Шведський король Карл XII Густав первісно планував наступати одразу на Москву, але з цим виникли труднощі, і він повернув на південь, щоб поповнити свої сили козаками Івана Мазепи. Для українського гетьмана це стало несподіванкою, але він, попри значні ризики, заради своєї Батьківщини зібрав 4-тисячний загін з вірних йому козаків і в жовтні 1708 році прибув з ним до табору Карла XII Густава, де уклав вигідний шведсько-український союз. До Івана Мазепи в березні 1709 року приєднався кошовий отаман Кость Гордієнко з 8-тисячним загоном запорожців.

Щоб зберегти контроль над козаками, Петро I швидко організував «вибори» нового гетьмана, на яких 1708 року булаву отримав Іван Скоропадський. 2 листопада 1708 року за наказом царя було знищено гетьманську столицю Батурин. Загинули всі жителі міста — близько 3 тисяч осіб. У травні 1709 року зруйновано Чортомлицьку Січ. Обидві сторони — шведсько-козацьке військо і московське — готувалися до вирішальної битви, яка відбулася 27 червня 1709 року під Полтавою. В ній шведсько-козацьке військо зазнало цілковитої поразки. Іван Мазепа, після поразки у Полтавській битві емігрував з України і невдовзі — 22 вересня 1709 року — помер у місті Бендери (нині Республіка Молдова).

Ще 1708 року розлючений Петро I проголосив Івана Мазепу зрадником, хоча як може бути зрадником той, хто захищає свою Батьківщину і дбає про свій народ; організував гоніння на людей, які мали хоч якісь стосунки із гетьманом. У них відбирали маєтки, їх відправляли до Сибіру, страчували.

1. Коли було укладено союз між Іваном Мазепою та Карлом XII? Хто приєднався до цього договору?
2. Як розгорталися бойові дії в українських землях у 1708–1709 роках?
3. Які антиукраїнські заходи здійснював Петро I, починаючи з 1708–1709 років?

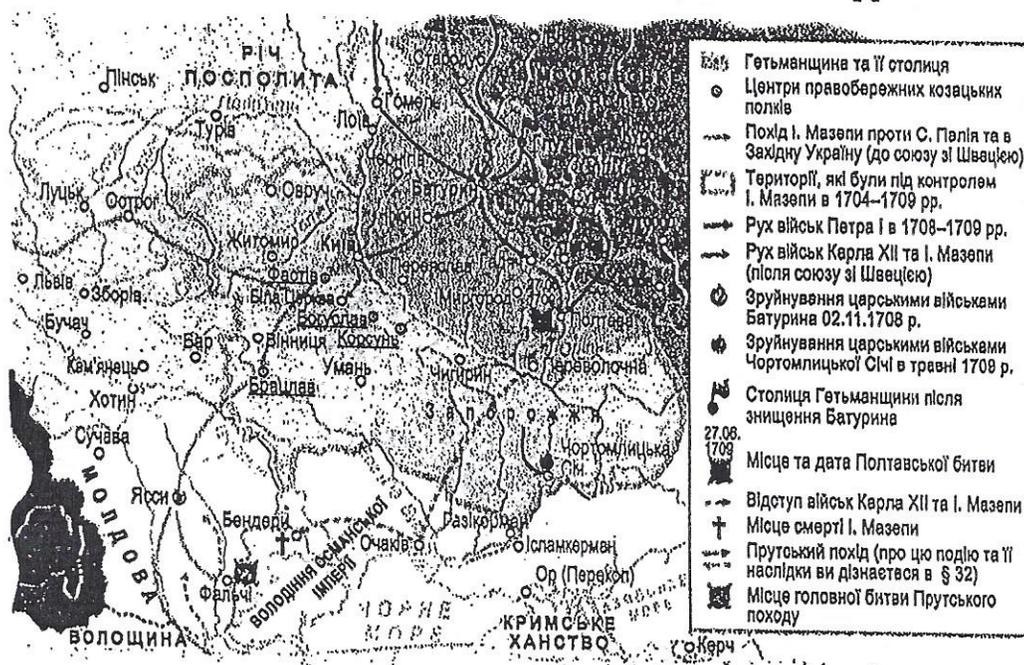
Із записок Густава Адлерфельда (*камер-юнкера Карла XII Густава*) про зруйнування Батурина

«Цар ... наказав Меншикову негайно заатакувати його (*Мазепи*) столицю, поки шведи не прибули на допомогу. Меншиков напав на неї 2 листопада і здобув її. Потім дав наказ вимордувати всіх без різниці віку та плоти... Він забрав звідти важкі гармати, а було їх близько сорока. ... Сплондрував і спалив все місто та млини...»

1. Висловіть обгрунтоване судження. Петро I діяв зі стратегічних розрахунків чи з мотиву помсти (мотив — те, що спонукає до дії)?

Події Північної війни в Україні у 1708–1709 рр.

Попрацюйте з картою.

1. Відшукайте міста Батурина, Полтаву, Бендери, а також Чортомлицьку Січ.
2. Про які події можна дізнатись із карти?

Іван Мазепа (1639 - 1709)

Ім'я (повне). Іван Степанович Мазепа.

Народження. Народився 1639 року в селі Мазепинці Київського воєводства (тепер Білоцерківського району Київської області).

Походження. З козацько-шляхетського роду.

Освіта. Навчався в Києво-Могилянському колегіумі. Вільно володів польською, татарською, італійською, німецькою, французькою мовами. Писав вірші і музичні твори. Згодом зібрав велику бібліотеку.

Ключові події життя.

До 1669 року. З 18 до 20-річного віку перебував у Франції, Нідерландах, Німеччині, Італії, де вивчив артилерійську та інженерну справу.

З 1669 року перейшов на козацьку службу. Спочатку був ротмістром надвірної корогви, а згодом — генеральним осавулом Петра Дорошенка. З 1674 року — генеральний осавул Івана Самойловича.

З 1687 року — лівобережний гетьман. Підписав Коломацькі статті, але підтримував дипломатичні відносини з багатьма європейськими монархами і приймав у Батурині іноземних послів. Іван Мазепа відновив торговельні зв'язки Гетьманщини з Річчю Посполитою, Пруссією, Швецією, Кримським ханством, Османською імперією. Мав 61 рік, коли був нагороджений орденом святого Андрія Первозванного — вищою нагородою Московії.

У 1708 році через порушення Московською державою прав і вольностей Гетьманщини, незважаючи на ризик, уклав шведсько-український союз. Після поразки у Полтавській битві емігрував з України. Помер у місті Бендери (нині Республіка Молдова), перепохований у місті Галац (нині Румунія). Наразі точне місце перебування останків гетьмана невідоме.

Культурницька діяльність. Був одним із найзаможніших людей свого часу, меценатом. На його кошт збудовано, реставровано, оздоблено понад 43 церковні споруди, серед яких — Успенський собор Києво-Печерської лаври, Михайлівський Золотоверхий, Софійський (собор і дзвіниця), Братський, Пустинно-Микільський собори.

Наслідки діяльності. Освіта, наука, господарство, зміцнення, стабільність, аристократія, республіка, повстання, воля, Полтава, переслідування.

1. Письмово сформулюйте наслідки діяльності Івана Мазепи, використовуючи слова з підрубрики «Наслідки діяльності».

У той час, коли...

Тоді...

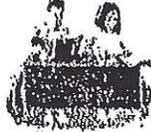
на теренах України

у світі

1701 року Києво-Могилянський колегіум став академією, ...

у Пруссії було оголошено про створення королівства. Першим пруським королем став Фрідріх I.

Подумайте свої знання

1. Уважно розгляньте хмаринку подій. Випишіть у зошит із хмаринки слова та дати. Складіть із ними речення.

2. Допоможіть Марічці розв'язати ребуси. Складіть речення із розшифрованими поняттями.

3. Доведіть або спростуйте тезу: «Іван Мазепа — патріот свого народу».

4. Перевірте себе, зайшовши за посиланням.

